

Az edényes flóra diverzitása Gyűrűfű környékén

MORSCHHAUSER TAMÁS¹, PURGER DRAGICA², ORTMANNÉ AJKAI ADRIENNE³ &
RUDOLF KINGA¹

¹Pécsi Tudományegyetem Biológiai Intézet, Növényrendszertani és Geobotanikai Tanszék
H-7624 Pécs, Ifjúság útja 6., Hungary, e-mail: morsi@gamma.ttk.pte.hu

²Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, H-7623 Pécs, Köztársaság tér 7., Hungary,
e-mail: purger.dragica@ddkovizig.hu

³Pécsi Tudományegyetem Környezettudományi Intézet, Általános és Alkalmazott Ökológia Tanszék
H-7624 Pécs, Ifjúság útja 6., Hungary, e-mail: aadrienn@gamma.ttk.pte.hu

MORSCHHAUSER, T., PURGER, D., ORTMANNÉ AJKAI, A., RUDOLF, K.: *Diversity of vascular plants in the vicinity of Gyűrűfű village.*

Abstract: During Biodiversity Days 2006 and 2007 in the vicinity of Gyűrűfű village totaly 328 vascular plants have been registered. Among them 12 protected plants were found: *Dryopteris carthusiana*, *Helleborus dumetorum*, *Hepatica nobilis*, *Chamaecytisus ciliatus*, *Dictamnus albus*, *Primula vulgaris*, *Gentiana cruciata*, *Tamus communis*, *Cephalanthera damasonium*, *C. longifolia*, *Orchis purpurea*, *Neottia nidus-avis*.

Keywords: biodiversity, vascular plants

Bevezetés

A vizsgált terület, Gyűrűfű környéke növényföldrajzi szempontból a pannónia flóratartomány (*Pannonicum*) a dél-dunántúli flóravidék (*Praeillyricum*) belső-somogyi flórajárásába (*Somogyicum*) tartozik. Összefoglaló florisztikai feltárás a területről korábban nem készült. A Biodiverzitás Napok programjához csatlakozva a célunk volt egy villám-felmérés, az egy nap alatt feltárható minél több edényes növényfaj meghatározása.

Anyag és módszer

A flóra feltárását 2006 illetve 2007 során 1-1 napi munkával készült. A taxonok beazonosítása SIMON (2000) növényhatározója és a JÁVORKA, CSAPODY (1975) *Iconographia* felhasználásával történt. A taxonok rendszertani besorolása az Új Magyar Fűvészkönyv (KIRÁLY et al. 2009) nevezéktanát követi.

Eredmények

A feltárt edényes taxonok az Uj Fűvészkönyv taxonómiai besorolását alapul véve a következők:

Pteridophyta**Sphenopsida****Equisetaceae**

Equisetum arvense L. [1753]

Equisetum palustre L. [1753]

Equisetum telmateia Ehrh. [1783]

Pteridopsida**Dennstaedtiaceae**

Pteridium aquilinum (L.) Kuhn [1879]

Athyriaceae

Athyrium filix-femina (L.) Roth [1799]

Dryopteridaceae

Dryopteris carthusiana (Vill.) H. P. Fuchs [1959]

Dryopteris filix-mas (L.) Schott [1834]

Gymnospermatophyta**Coniferopsida****Pinaceae**

Pinus sylvestris L. [1753]

Angiospermatophyta**Dicotyledonopsida****Salicaceae**

Populus tremula L. [1753]

Salix alba L. [1753]

Salix caprea L. [1753]

Salix fragilis L. [1753]

Juglandaceae

Juglans regia L. [1753]

Betulaceae

Alnus glutinosa (L.) Gaertn. [1791]

Corylaceae

Carpinus betulus L. [1753]

Corylus avellana L. [1753]

Fagaceae

Fagus sylvatica L. [1753]

Quercus cerris L. [1753]

Quercus dalechampii Ten. [1830]

Quercus pubescens Willd. [1805]

Ulmaceae

Ulmus minor Miller [1768]

Moraceae

Morus alba L. [1753]

Morus nigra L. [1753]

Cannabaceae

Humulus lupulus L. [1753]

Urticaceae

Urtica dioica L. [1753]

Parietaria officinalis L. [1753]

Loranthaceae

Loranthus europaeus Jacq. [1762]

Aristolochiaceae

Asarum europaeum L. [1753]

Polygonaceae

Polygonum aviculare L. [1753]

Rumex acetosa L. [1753]

Rumex acetosella L. [1753]

Rumex crispus L. [1753]

Rumex sanguineus L. [1753]

Chenopodiaceae

Chenopodium album L. [1753]

Caryophyllaceae

Stellaria media (L.) Vill. [1789]

Cerastium brachypetalum Desportes [1805]

Cerastium vulgare Hartm. [1820]

Ceratophyllum submersum L. [1753]

Cucubalus baccifer L. [1753]

Lychnis flos-cuculi L. [1753]

Moenchia mantica (L.) Bartl. [1839]

Petrorhagia prolifera (L.) Ball et Heyw.

Silene alba (Mill.) E.H.L. Krause [1901]

Silene vulgaris (Moench) Garcke [1869]

Stellaria graminea L. [1753]

Stellaria holostea L. [1753]

Helleboraceae

Caltha palustris L. [1753]

Helleborus dumetorum Waldst. et Kit. [1809]

Ranunculaceae

Clematis vitalba L. [1753]

Hepatica nobilis Schreber [1771]

Ranunculus acris L. [1753]

Ranunculus bulbosus L. [1753]

Ranunculus ficaria L. [1753]

Ranunculus polyanthemos L. [1753]

Ranunculus repens L. [1753]

Papaveraceae

Chelidonium majus L. [1753]

Brassicaceae

Alliaria petiolata (M. Bieb.) Cavara et Grande [1913]

Armoracia rusticana G. Gaertn. B. Mey et Schreb.

Capsella bursa-pastoris (L.) Medicus [1792]

Cardamine bulbifera (L.) Crantz [1769]

Cardamine impatiens L. [1753]

Cardaria draba (L.) Desv. [1815]

Lepidium campestre (L.) R. Br. [1812]

Rorippa palustris (L.) Besser [1821]

Sinapis arvensis L. [1753]

Crassulaceae

Sedum acre L. [1753]

Rosaceae*Filipendula ulmaria* (L.) Maxim. [1879]*Agrimonia eupatoria* L. [1753]*Cerasus avium* (L.) Moench [1794]*Crataegus laevigata* (Poir.) DC. [1825]*Crataegus monogyna* Jacq. [1775]*Fragaria vesca* L. [1753]*Fragaria viridis* Duchesne [1768]*Geum urbanum* L. [1753]*Potentilla argentea* L. [1753]*Potentilla reptans* L. [1753]*Prunus spinosa* L. [1753]*Pyrus pyraeaster* (L.) Burgsd. [1787]*Rosa arvensis* Hudson [1762]*Rosa canina* L. [1753]*Rubus caesius* L. [1753]*Rubus fruticosus* L. [1753]*Sanguisorba minor* Scop. [1771]*Sorbus torminalis* (L.) Crantz [1763]**Caesalpiaceae***Gleditsia triacanthos* L. [1753]**Fabaceae***Anthyllis vulneraria* L. [1753] subsp. *vulneraria**Astragalus glycyphyllos* L. [1753]*Chamaecytisus ciliatus* (Wahlenb.) Rothm [1944]*Genista ovata* Waldst. et Kit. [1801-1802]*Glycyrrhiza glabra* L. [1753]*Lathyrus hirsutus* L. [1753]*Lathyrus nissolia* L. [1753]*Lathyrus pratensis* L. [1753]*Lathyrus sylvestris* L. [1753]*Lathyrus tuberosus* L. [1753]*Lathyrus venetus* (Miller) Wohlff. [1892]*Lotus corniculatus* L. [1753]*Medicago falcata* L. [1753]*Medicago lupulina* L. [1753]*Robinia pseudoacacia* L. [1753]*Securigera varia* (L.) P. Lassen [1989]*Trifolium alpestre* L. [1763]*Trifolium arvense* L. [1753]*Trifolium campestre* Schreber [1804]*Trifolium pratense* L. [1753]*Trifolium repens* L. [1753]*Vicia angustifolia* L. [1759]*Vicia grandiflora* Scop. [1772]*Vicia tetrasperma* (L.) Schreber [1771]**Geraniaceae***Geranium columbinum* L. [1753]*Geranium phaeum* L. [1753]*Geranium robertianum* L. [1753]**Linaceae***Linum austriacum* L. [1753]**Euphorbiaceae***Euphorbia amygdaloides* L. [1753]*Euphorbia cyparissias* L. [1753]*Euphorbia villosa* Waldst. et Kit. [1798]*Euphorbia virgata* Waldst. et Kit. [1803-1804]**Rutaceae***Dictamnus albus* L. [1753]**Aceraceae***Acer campestre* L. [1753]*Acer negundo* L. [1753]*Acer tataricum* L. [1753]**Hippocastanaceae***Aesculus hippocastanum* L. [1753]**Celastraceae***Euonymus europaeus* L. [1768]**Tiliaceae***Tilia cordata* Mill. [1753]*Tilia tomentosa* Moench [1785]**Malvaceae***Malva sylvestris* L. [1753]**Hypericaceae***Hypericum hirsutum* L. [1753]*Hypericum perforatum* L. [1753]*Hypericum tetrapterum* Fr. [1823]**Violaceae***Viola arvensis* Murray [1770]*Viola hirta* L. [1753]*Viola odorata* L. [1753]*Viola reichenbachiana* Jordan [1857]**Lythraceae***Lythrum salicaria* L. [1753]**Onagraceae***Circaea lutetiana* L. [1753]**Cornaceae***Cornus sanguinea* L. [1753]**Araliaceae***Hedera helix* L. [1753]**Apiaceae***Aegopodium podagraria* L. [1753]*Angelica sylvestris* L. [1753]*Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm. [1814]*Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm. [1814]*Berula erecta* (Hudson) Coville [1893]*Carum carvi* L. [1753]*Daucus carota* L. [1753]*Eryngium campestre* L. [1753]*Falcaria vulgaris* Bernh. [1800]*Heracleum sphondylium* L. [1753]*Peucedanum cervaria* (L.) Lapeyr. [1813]*Peucedanum palustre* (L.) Moench [1794]*Pimpinella saxifraga* L. [1753]*Sanicula europaea* L. [1753]*Seseli annuum* L. [1753]*Torilis japonica* (Houtt.) DC. [1830]**Primulaceae***Lysimachia nummularia* L. [1753]*Lysimachia vulgaris* L. [1753]*Primula vulgaris* Hudson [1762]

Oleaceae*Fraxinus excelsior* L. [1753]*Fraxinus ornus* L. [1753]*Ligustrum vulgare* L. [1753]**Gentianaceae***Centaureum erythraea* Rafn. [1800]*Gentiana cruciata* L. [1753]**Asclepiadaceae***Vincetoxicum hirsundinaria* Medicus [1790]**Convolvulaceae***Calystegia sepium* (L.) R. Br. [1810]*Convolvulus arvensis* L. [1753]**Boraginaceae***Cynoglossum officinale* L. [1753]*Myosotis arvensis* (L.) Hill [1764]*Myosotis ramosissima* Roch.*Myosotis scorpioides* L. [1753]*Myosotis sylvatica* (Ehrh.) Hoffm. [1791]*Nonea pulla* (L.) DC. [1805]*Pulmonaria officinalis* L. [1753]*Symphytum officinale* L. [1753]*Symphytum tuberosum* L. [1753]**Verbenaceae***Verbena officinalis* L. [1753]**Lamiaceae***Acinos arvensis* (Lam.) Dandy [1946]*Ajuga chamaepitys* (L.) Schreber [1773]*Ajuga genevensis* L. [1753]*Ajuga reptans* L. [1753]*Betonica officinalis* L. [1753]*Clinopodium vulgare* L. [1753]*Galeobdolon luteum* Hudson [1778]*Galeopsis pubescens* Besser [1809]*Glechoma hederacea* L. [1753]*Glechoma hirsuta* Waldst. et Kit. [1802-1803]*Lamium maculatum* (L.) L. [1763]*Lamium purpureum* L. [1753]*Leonurus cardiaca* L. [1753]*Leonurus marrubiastrum* L. [1753]*Lycopus europaeus* L. [1753]*Melittis carpatica* Klokov [1957]*Mentha aquatica* L. [1753]*Mentha longifolia* (L.) Hudson [1762]*Prunella vulgaris* L. [1753]*Salvia glutinosa* L. [1753]*Salvia nemorosa* L. [1762]*Salvia pratensis* L. [1753]*Stachys annua* (L.) L. [1763]*Stachys recta* L. [1767]*Stachys sylvatica* L. [1753]*Teucrium chamaedrys* L. [1753]*Thymus glabrescens* Willd. [1811]**Scrophulariaceae***Linaria vulgaris* Miller [1768]*Odontites vernus* (Bellardi) Dumort. [1829] subsp. *serotinus**Scrophularia nodosa* L. [1753]*Scrophularia umbrosa* Dum.*Verbascum chaixii* Vill. subsp. *austriacum* (Schott.)

Hayek

Veronica anagallis-aquatica L. [1753]*Veronica chamaedrys* L. [1753]*Veronica hederifolia* L. [1753]*Veronica officinalis* L. [1753]*Veronica prostrata* L. [1762]*Veronica serpyllifolia* L. [1753]**Rubiaceae***Cruciata laevipes* Opiz [1852]*Galium aparine* L. [1753]*Galium mollugo* L. [1753]*Galium odoratum* (L.) Scop. [1771]*Galium palustre* L. [1753]*Galium verum* L. [1753]*Sherardia arvensis* L. [1753]**Plantaginaceae***Plantago lanceolata* L. [1753]*Plantago major* L. [1753]*Plantago media* L. [1753]**Caprifoliaceae***Sambucus ebulus* L. [1753]*Sambucus nigra* L. [1753]*Viburnum lantana* L. [1753]**Valerianaceae***Valeriana dioica* L. [1753]*Valerianella dentata* (L.) Pollich [1776]**Dipsacaceae***Dipsacus laciniatus* L. [1753]*Knautia arvensis* (L.) Coulter [1828]*Knautia drymeia* Heuffel [1856]**Campanulaceae***Campanula patula* L. [1753]*Campanula persicifolia* L. [1753]**Asteraceae***Achillea millefolium* L. [1753]*Achillea pannonica* Scheele [1845]*Ambrosia artemisiifolia* L. [1753]*Arctium lappa* L. [1753]*Artemisia vulgaris* L. [1753]*Carlina vulgaris* L. [1753]*Centaurea jacea* L. [1753]*Centaurea stoebe* [1753] subsp. *micranthos* (Gugler)

Hayek

Chondrilla juncea L. [1753]*Cichorium intybus* L. [1753]*Cirsium arvense* (L.) Scop. [1772]*Cirsium eriophorum* (L.) Scop. [1772]*Cirsium oleraceum* (L.) Scop. [1769]*Cirsium palustre* (L.) Scop. [1772]*Cirsium rivulare* (Jacq.) All. [1789]

- Cirsium vulgare* (Savi) Ten. [1835-1836]
Eupatorium cannabinum L. [1753]
Hieracium bauhinii Schultes [1809]
Hieracium murorum L. [1753]
Hieracium pilosella L. [1753]
Lactuca quercina L. [1753]
Lactuca serriola L. [1756]
Leucanthemum vulgare Lam. [1779]
Mycelis muralis (L.) Dumort. [1829]
Picris hieracioides L. [1753]
Solidago gigantea Aiton [1789]
Tanacetum vulgare L. [1753]
Taraxacum officinale Weber [1780]
Tragopogon orientalis L. [1753]
- Monocotyledonopsida**
- Alismataceae**
- Alisma plantago-aquatica* L. [1753]
- Colchicaceae**
- Colchicum autumnale* L. [1753]
- Hyacinthaceae**
- Ornithogalum umbellatum* L. [1753]
- Alliaceae**
- Allium scorodophrasum* L. [1753]
Allium ursinum L. [1753]
- Convallariaceae**
- Polygonatum odoratum* (Miller) Druce [1906]
- Dioscoreaceae**
- Tamus communis* L. [1753]
- Iridaceae**
- Iris pseudacorus* L. [1753]
- Juncaceae**
- Juncus inflexus* L. [1753]
Luzula campestris (L.) DC. [1805]
Luzula forsteri (Sm.) DC. [1806]
- Poaceae**
- Alopecurus pratensis* L. [1753]
Anthoxanthum odoratum L. [1753]
Arrhenatherum elatius (L.) Beauverd [1819]
Bothriochloa ischaemum (L.) Keng [1936]
Brachypodium pinnatum (L.) Beauverd [1812]
Brachypodium sylvaticum (Hudson) Beauverd [1812]
Briza media L. [1753]
Bromus erectus Hudson [1762]
Bromus inermis Leyss. [1761]
Bromus sterilis L. [1753]
- Calamagrostis epigeios* (L.) Roth [1788]
Cynosurus cristatus L. [1753]
Dactylis glomerata L. [1753]
Dactylis polygama Horvátovszky [1774]
Deschampsia cespitosa (L.) Beauverd [1812]
Elymus repens (L.) Gould [1947]
Festuca gigantea (L.) Will. [1787]
Festuca pratensis Hudson [1762]
Festuca rupicola Heuffel [1858]
Festuca valesiaca Schleicher [1811]
Glyceria maxima (Hartman) Holmberg [1919]
Holcus lanatus L. [1753]
Melica uniflora Retz. [1779]
Phragmites australis (Cav.) Steudel [1841]
Poa angustifolia L. [1753]
Poa annua L. [1753]
Poa bulbosa L. [1753]
Poa compressa L. [1753]
Poa trivialis L. [1753]
Trisetum flavescens (L.) Beauverd [1812]
- Lemnaceae**
- Lemna minor* L. [1753]
Lemna trisulca L. [1753]
- Cyperaceae**
- Carex acutiformis* Ehrh. [1789]
Carex brizoides L. [1755]
Carex divulsa Stokes [1787]
Carex flacca Schreber [1771]
Carex hirta L. [1753]
Carex otrubae Podp. [1922]
Carex pallescens L. [1753]
Carex pilosa Scop. [1772]
Carex remota L. [1754]
Carex riparia Curtis [1783]
Carex spicata Hudson [1762]
Carex sylvatica Hudson [1762]
Carex tomentosa L. [1767]
Carex vulpina L. [1753]
Cyperus fuscus L. [1753]
Eleocharis palustris (L.) Roem. et Schultes [1817]
Scirpus sylvaticus L. [1753]
- Orchidaceae**
- Cephalanthera damasonium* (Miller) Druce [1906]
Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch [1888]
Neottia nidus-avis (L.) Rich. [1818]
Orchis purpurea Hudson [1762]

Eredmények megvitatása

Gyűrűfü környékén a harasztok törzsén belül összesen négy családból 7 faj került elő. Közülük a védett szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*) néhány példányát találtunk. A nyitvatermők közül egyedül a *Pinus sylvestris* előfordulását rögzítettük. A zárvatermők kétszikűek 54 családjából 255 faj, a 12 egyszikű családból 65 faj jelenlétét bizonyítottuk. Mindössze 328 edényes növényfaj került elő a vizsgált területen.

A Magyarországon 527 védett zárvatermő faj közül 11 faj populációit találtunk Gyűrűfü környékén a Biodiverzitás Napok alkalmából: kisvirágú hunyor (*Helleborus dumetorum*) (szórványosan), májvirág (*Hepatica nobilis*) (szórványosan), pillás zanót (*Chamaecytisus ciliatus*) (szórványosan), nagy ezerjófű (*Dictamnus albus*) (szórványosan), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*) (gyakori), Szent-László tárnics (*Gentiana cruciata*) (több száz tő), pirítógyökér (*Tamus communis*) (szórványosan), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*) (20-30 tő), kardos madársisak (*C. longifolia*) (3 tő), bíbros kosbor (*Orchis purpurea*) (5 fő), madárfészek (*Neottia nidus-avis*) (5 tő).

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk Kovács Tibornak a Biodiverzitás Napok sorozatának fáradhatatlan megszervezéséért, és a Fridrich családnak a szeretetteljes vendéglátásért.

Irodalom

- JÁVORKA S.- CSAPODY V. 1975: Iconographia florae partis ausrto-orientalis Europae Centralis, (Közép-Európa délkeleti részének flórája képekben). - Akadémiai kiadó, Budapest pp. 576.
- KIRÁLY G. (szerk.) 2009: Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. - Aggteleki nemzeti Park Igazgatóság, Jósvafő. pp. 616.
- SIMON T. 2000: A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok-virágos növények. - Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. pp. 846.

Magyar Közlöny 22/2008 (IX.12) KVVM rendelet módosítás